

ЛІТЕРАТУРА

1. Алакпаров К. А. Становление отечественного суда и формирование принципов судопроизводства в 1917-1936 гг. : автореф. дис. на соискание научн. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «теория и история права и государства ; история правовых учений» / К. А. Алакпаров ; НИИ ФСИН РФ. – М., 2005. – 20 с.
2. Казаков А. И. Органы судебного управления РСФСР в период с 1930 по 1970 год : автореф. дис. на соискание научн. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «теория и история государства и права ; история политических и правовых учений» / А. И. Казаков ; Свердловский юридический ин-т имени Р. А. Руденко. – Свердловск, 1984. – 17 с.
3. Козинцев А. Я. Государственная политика в системе органов юстиции СССР в 1933-1956 гг. : автореф. дис. на соискание научн. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «теория и история государства и права ; история политических и правовых учений» / А. Я. Козинцев ; Урал. гос. юрид. акад. – Екатеринбург, 2010. – 21 с.
4. Лезов И. Л. Советский суд в 1917-1940 : автореф. дис. на соискание научн. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «теория права и государства ; история права и государства ; история политических и правовых учений» / И. Л. Лезов ; Московский гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. – М., 1998. – 24 с.
5. Сусло Д. С. Развитие органов правосудия и их деятельность в Украинской ССР (1918-1972 гг.) : автореф. дис. на соискание научн. степени д-ра юрид. наук : спец. 12.00.01 «теория и история государства и права ; история политических и правовых учений»; 12.00.08 «уголовное право и криминология» / Д. С. Сусло ; Киевский гос. ун-т им. Т. Г. Шевченко. – К., 1973. – 41 с.
6. Сердюк В. В. Верховний Суд України : витоки, сучасність, перспективи : монографія / В. В. Сердюк. – К. : Істина, 2008. – 304 с.
7. Рычков Н. Проект нового Положения о судостроительстве / Н. Рычков // Правда. – 1938. – № 211. – 2 августа – С. 2-3.
8. Вышинский А. Я. Судостроительство СССР / А. Я. Вышинский. – М. : Юридическое издательство НКЮ СССР, 1938. – 88 с.
9. Вышинский А. Я. Судостроительство в СССР : Учеб. пособие для юрид. вузов / А. Я. Вышинский ; Институт права Академии наук СССР. – М. : Юридическое издательство НКЮ СССР, 1940. – 344 с.
10. Хаски Ю. Российские адвокаты и советское государство : Происхождение и развитие советской адвокатуры, 1917-1939 / Ю. Хаски ; Отв. ред. А. М. Ларин, М. М. Славин ; Пер. с англ. Т. Морщаковой ; РАН. Ин-т государства и права. – М., 1993. – 183 с.
11. Голяков И. Т. XVIII съезд ВКП(б) и задачи судебных органов / И. Т. Голяков. – М. : Юриздат, 1940. – 48 с.
12. Голунский С. А. Учебник по судостроительству / С. А. Голунский. – М. : Юриздат, 1939. – 348 с.
13. Карев Д. С. Судостроительство : Краткое учебное пособие / Д. С. Карев, С. А. Голунский. – Ашхабад : Военно-юридическая академия РККА, 1942. – 331 с.
14. Голунский С. А. Судостроительство СССР / С. А. Голунский, Д. С. Карев. – М. : Юриздат, 1946. – 432 с.
15. Голяков И. Т. Советский суд / И. Т. Голяков. – М. : Юриздат, 1947. – 123 с.
16. Генкин Д. М. Судебная практика по гражданским делам в период войны / Д. М. Генкин, В. И. Серебровский, Г. К. Москаленко ; под ред. И. Т. Голякова ; Всесоюз. ин-т юрид. наук НКЮ СССР. – М. : Юридическое изд-во НКЮ СССР, 1943. – 40 с. – Серия : «Библиотека народного судьи и народного заседателя».
17. Орловский П. Е. Практика Верховного Суда СССР по гражданским делам в условиях Отечественной войны / П. Е. Орловский ; под ред. И. Т. Голякова Всесоюз. ин-т юрид. наук НКЮ СССР. – М. : Юридическое изд-во НКЮ СССР, 1944. – 81 с. – Серия : «Библиотека народного судьи и народного заседателя».
18. Перлов И. Д. Ревизия суда / И. Д. Перлов. – М., 1945. – 145 с.
19. Перлов И. Д. Организация работы народного суда / И. Д. Перлов. – М., 1950. – 130 с.
20. Перлов И. Д. Организация работы советского суда / И. Д. Перлов. – М. : Государственное изд-во юридической литературы, 1953. – 138 с.
21. Кожевников М. В. История советского суда. (1917-1947) / М. В. Кожевников. – М. : Юриздат, 1948. – 349 с.
22. Кожевников М. В. История советского суда. (1917-1947) / М. В. Кожевников. – М. : Юриздат, 1948. – 349 с.
23. Карев Д. С. Советское судостроительство / Д. С. Карев. – М. : Юриздат, 1948. – 228 с.
24. Карев Д. С. Советская юстиция / Д. С. Карев. – М. : Юриздат, 1950. – 341 с.
25. Карев Д. С. Организация суда и прокуратуры в СССР / Д. С. Карев. – М. : Юриздат, 1954. – 451 с.
26. Горшенин К. П. Советский суд / К. П. Горшенин. – М. : Юриздат, 1951. – 122 с.

УДК 340.12

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ПОРЯДКУ В ЕКОНОМІЦІ

Шонія Л.В.,
аспірант кафедри теорії та історії держави та права
Міжнародний гуманітарний університет

Стаття присвячена розгляду нової юридичної дефініції – «правовий порядок в економіці». Аналізуючи багатоаспектність (багаторівневість) та складну внутрішню організованість правового порядку в економіці, автор доходить висновку, що правовий порядок в економіці складається з трьох взаємопов'язаних та взаємопідпорядкованих блоків – нормативного, інституційного та інфраструктурного.

Ключові слова: правопорядок, правовий порядок в економіці, структура правового порядку в економіці, нормативна основа правового порядку в економіці, інституційна основа правового порядку в економіці, інфраструктура правового порядку в економіці.

Шонія Л.В. / СТРУКТУРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПРАВОВОГО ПОРЯДКА В ЭКОНОМИКЕ / Международный гуманитарный университет, Украина

Статья посвящена рассмотрению новой юридической дефиниции – «правовому порядку в экономике». Анализируя многоаспектность (многоуровневость) и сложную внутреннюю организованность правового порядка в экономике, автор приходит к выводу, что правовой порядок в экономике состоит из трех взаимосвязанных и взаимоподчиненных блоков – нормативного, институционального и инфраструктурного.

Ключевые слова: правопорядок, правовой порядок в экономике, структура правового порядка в экономике, нормативная основа правового порядка в экономике, институциональная основа правового порядка в экономике, инфраструктура правового порядка в экономике.

Shonia L.V. / STRUCTURAL FEATURES OF LEGAL ORDER IN ECONOMICS / International Humanitarian University, Ukraine

This article is devoted to the new legal definition – «the legal order in the economy». When analyzing multidimensional (multilevel) and complex internal organization of the legal order in the economy, the author comes to the conclusion that the legal order in the economy consists of three interconnected units – regulatory, institutional and infrastructure.

The basis of the legal order in the economy is a regulatory element, since the legal order occurs when forming appropriate standards of behavior. Therefore, the regulatory part of the legal order in the economy is associated with a system of legal remedies, which include permits, compel, rebuke, encouragement, advice and more.

The institutional component of the structure of the legal order in the economy consists of certain basic institutions of economic life, such as, property market, enterprise and competition.

Next, the third unit, which is part of the legal order in the economy – it is the infrastructure component. In analyzing the infrastructure features of the legal order in the economy, it should be emphasized that the legal order of the economy is characterized by its internal structure, but because it exists at the level of the national legal system and at the level of an integrated, international and global legal systems. With each new level of infrastructure legal order changing as changing organizational system and institutions, the operation is aimed at ensuring the legal order in the economy.

Thus, we can see that the legal order in the economy – an independent measurement of the legal order, it is urgent and essential distinction that permeates all levels of being right. Thus the structural features of the legal order in the economy suggest that this is an important direction of differentiation of the legal order, which occurs in all types and levels of legal systems.

Key words: law and order, the legal order of the economy, the structure of the legal order in the economy, regulatory framework of the legal order in the economy, the institutional basis of the legal order in the economy, infrastructure, legal order in the economy.

Правовий порядок вже давно є предметом поглибленого дослідження різних сфер суспільного життя. Проте, коли мова йде про правовий порядок в економіці, то це поняття виходить далеко за межі галузевого правового порядку, оскільки воно формується, виходячи не з предмету та методу правового регулювання, а з напрямку правового впливу, що якісним чином відрізняє такий тип правопо-рядку.

При цьому слід пам'ятати, що правовий порядок в економіці – це один із різновидів правового порядку як певного цілісного утворення, а тому на нього мають поширюватися усі ті ж ознаки, які є характерними для правового порядку як такого. Якщо взяти за основу дефініцію правового порядку, запропоновану А.Ф. Крижановським («правовий порядок – це відносно усталена і мінлива картина правового буття суспільства, яка утворюється домінуванням у ньому правозначущої поведінки і правовідносин, що ґрунтуються на цінностях свободи, справедливості і формальної рівності та виражається у якості правової захищеності, безпеки і впорядкованості суспільної життєдіяльності, надійних гарантій реалізації прав і інтересів особи, ефективного функціонування інституцій громадянського суспільства і механізмів державної влади» [1, с. 249]), та екстраполювати на неї специфіку економічного порядку, то отримуємо можливість поєднати особливі риси цих двох іпостасей цілісного явища та визначити особливості її структури.

Отже, правовий порядок в економіці – це, так би мовити, один із кластерів, секторів правового порядку, який має і горизонтальну, і вертикальну структуру, тобто характеризує правовий порядок не лише на галузевому рівні, але й на різних рівнях правової реальності. Слід відзначити, що при аналізі структури правового порядку слід виходити з уявлень про багаторівневість та складну внутрішню організованість правового порядку в економіці. Правовий порядок в економіці складається з трьох блоків: нормативного, інституційного та інфраструктурного, кожен наступний з яких є підпорядкованим попередньому.

В основі правового порядку в економіці лежить нормативний елемент, оскільки правовий порядок виникає тоді, коли формуються відповідні стандарти правової поведінки. Іншими словами, порядок виникає лише там і лише тоді, коли люди та їх об'єднання добровільно слідуватимуть певним правилам у своїй діяльності. Для економічної сфери такий підхід є особливо актуальним, оскільки ринок є системою, що сама себе збалансовує. Цей баланс досягається багато в чому завдяки формуванню таких стандартів поведінки, які задовольняють потреби більшості учасників взаємодій.

Нормативна складова правового порядку в економіці тісно пов'язана з тією системою правових засобів, які використовуються для досягнення балансу інтересів в економіці. Як пише Д.Г. Манько, правові засоби – це правові явища, що виражаються в інструментах (установленнях) і

діяннях (технологіях), за допомогою яких задовольняються інтереси суб'єктів права, забезпечується досягнення соціально корисних цілей [2, с. 13]. Ці цілі можуть бути різними, але в кінцевому рахунку вони зводяться до одного – справедливого упорядкування суспільних відносин.

Як зазначає О.В. Малько, усім правовим засобам властиві такі загальні ознаки: вони виражають собою юридичні способи досягнення цілей права – справедливого забезпечення інтересів суб'єктів права; поєднуючись відповідним чином, вони виступають основними «працюючими елементами» механізму дії права, правового регулювання, формують правові режими тощо; правові засоби мають юридичну силу та підтримуються державою [3, с. 9-10].

При цьому справедливо наголошується, що система правових засобів утворює сферу правового регулювання, яке виступає у якості однієї з форм (каналів) правового впливу [4, с. 256-258]. Тобто, іншими словами, нормативна форма правового впливу є правовим регулюванням. До його складу традиційно відносять такі засоби правового регулювання: дозволи; зобов'язування; заборони; заохочення; рекомендації. Також до нормативних правових засобів відносяться правові акти, пільги, обмеження, імунітети тощо [5, с. 380-386]. Усі ці правові засоби рівною мірою використовуються при реалізації будь-якої функції права, саме тому їх називають загальними, або загальноправовими [6, с. 20]. У той же час, кожна сфера правового регулювання має свій специфічний набір правових засобів, які є спеціальними. При цьому особливість таких правових засобів полягатиме, передусім, у їх цільовому спрямуванні.

Нормативна основа правового порядку в економіці закладається з використанням усіх цих нормативних правових засобів. Але важливо також підкреслити форму їх існування, рівень легітимності та ефективності. У цьому зв'язку варто зазначити, що нормативна складова правового порядку в економіці утворюється за рахунок існування таких нормативно-правових актів як Цивільний кодекс, Господарський кодекс, Бюджетний кодекс, Податковий кодекс, Митний кодекс тощо, тобто ті ключові нормативно-правові акти, головне покликання яких регулювання економічних відносин, встановлюють тим самим нормативну основу правового порядку в економіці.

Слушно у цьому контексті є думка, відповідно до якої нормативна основа економіки нерозривно пов'язана із тими правовими засобами та їх застосуванням, які існують в правовій системі. Як зазначав Ф.А. фон Хайек, для економіки немає важливішого партнера, ніж правовий порядок [7, с. 12]. Власне, саме в контексті правового порядку видатний економіст аналізував інституційну забезпеченість економіки. Це виводить нас на думку про те, що нормативність правового порядку в економіці завжди проджується в його інституційності.

Варто зазначити, що поняття інституту в юриспруденції розглядається з позицій двох підходів, які пов'язані з ви-

окремленням нормативних інститутів та організаційних інститутів [8, с. 42]. У той же час в економічній теорії розуміння інститутів більшою мірою тяжіє до їх соціологічної інтерпретації. В економіці інститут розглядають, насамперед, як певну типізовану поведінку, а тому правовий порядок в економіці постає як сукупність правозначущих дій економічних акторів. Відповідно до цього підходу, будь-яка достатньо типова поведінка інституціоналізується. У той же час, як пише О. Крижановська, подібна інтерпретація правового порядку навряд чи можлива без урахування інших значущих аспектів його структури. Перенесення акцентів на біхевіористську складову правового порядку залишає поза увагою нормативні приписи, які часто розглядаються як первинні по відношенню до окремих актів поведінки елементів правової реальності. Проте, часто саме на поведінковому аспекті шукуються багато юридичних досліджень, що використовують інституційний підхід (особливо у сфері кримінології та теорії правової поведінки). Однак до правового порядку як до цілісного утворення цей підхід навряд чи є застосовним [9, с. 120].

Інша можлива інтерпретація інституту, пов'язана з ціннісно-нормативними підставами існування окремих моделей і акторів соціального середовища, останнім часом стає все більш популярною. Наприклад, саме з цих позицій вибудовує концепцію аксіології правового порядку Н.Б. Арабаджи. Вона стверджує, що специфіка ціннісного виміру правового порядку пов'язана з тим, що він не лише має власну цінність, але й використовується як певний простір, в якому здійснюється інституціоналізація інших аксіологічних компонентів правової сфери. Правовий порядок, таким чином, – це завжди упорядкована система визнаних правових цінностей (які можуть існувати і в нерегульованому стані, наприклад, у вигляді ціннісних установок або орієнтирів) [10, с. 14]. Ціннісне бачення інституціоналізації правового порядку припускає, що саме ідейні компоненти правової реальності виступають його підставою.

У чому ж саме виражається інституційна складова структури правового порядку в економіці? Уявляється, що до цієї складової можуть бути віднесені певні базові інститути економічного життя, такі як власність, ринок, підприємництво та конкуренція. Ці інститути є організаційно-нормативними за своїм змістом, хоча організаційна складова в деяких з них домінує (наприклад, ринок є винятково організаційним інститутом), а в деяких – поступається нормативній (скажімо, власність та конкуренція можуть нормуватися відповідно до потреб економічного розвитку конкретного суспільства).

Інституційна складова правового порядку в економіці, між тим, не є суто економічною. Варто підкреслити, що ці інститути входять до правового порядку в економіці саме тому, що вони піддаються правовій регламентації, тобто входять до первинної сфери правового регулювання. При цьому заслуговує на увагу думка, відповідно до якої правове регулювання економічних інститутів має здійснюватися винятково на фундаментальній основі (тобто шляхом встановлення певних базових правил функціонування ринку, підприємництва тощо). Втручання держави в господарство із ситуативною регулятивною метою може допускатися лише у випадку економічної кризи, коли ринок не в змозі самостійно переорієнтуватися на нові економічні умови [11, с. 49].

Наступний, третій блок, який входить до структури правового порядку в економіці – це інфраструктурна його складова. Якщо використовувати думку Ю.М. Оборотова про існування нормативних та організаційних інститутів, які лежать в основі будь-якої правової системи та зумовлюють її функціонування, яка була охарактеризована вище, то можна переконатися і в існуванні принципової відмінності між інституційним та інфраструктурним елементом правового порядку в економіці.

Тут варто визначитися із самим поняттям інфраструктури правового порядку, оскільки воно, по-перше, до сьогодні немає усталеної практики його використання, і, по-друге, існують проблемні питання виявлення змісту цього феномену.

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови зазначається, що поняття «інфраструктура» має, передусім, економічне значення, хоча не виключене його застосування і в більш широкому контексті [12, с. 504]. У більшості словників іншомовних слів, а також етимологічних словників, указується, що інфраструктура є комплексом взаємопов'язаних обслуговуючих структур чи об'єктів, які складають та/або забезпечують основу функціонування системи.

У загальнотеоретичній юриспруденції поняття інфраструктури якраз найчастіше використовується по відношенню до правового порядку. Так, про це, зокрема, пише А.Ф. Крижановський. Парадоксально, але для нього інфраструктурні підвалини правового порядку обмежуються існуванням правоохоронної системи [1, с. 462–476]. Звісно, не можна принижувати значення правоохоронної системи у забезпеченні правового порядку, але такий погляд, як видається, є занадто спрощеним. Видається, що кластеризація та фрагментація правового порядку, яка супроводжується виникненням усе нових і нових сфер його інституціоналізації з одночасною автономізацією окремих його напрямів, не дозволяє обмежуватися розглядом правоохоронної системи при аналізі інфраструктури правового порядку. Більше того, думається, що для правового порядку в економіці правоохоронна система хоча й відіграє важливу роль, та усе ж не є центральною забезпечувальною ланкою.

При аналізі інфраструктурних особливостей правового порядку в економіці, варто зупинитися на тому, що правовий порядок в економіці характеризує його внутрішню будову, а тому він існує як на рівні національної правової системи, так і на рівні інтегративної, міжнародної та глобальної правових систем. Із кожним новим рівнем інфраструктура правового порядку змінюється, оскільки зазнає змін та система організаційних інститутів, функціонування яких спрямоване на забезпечення правового порядку в економіці.

На рівні національної правової системи інфраструктура правового порядку в економіці може розглядатися за двома основними напрямками: з точки зору системи органів, які на структурному, глибинному рівні зумовлюють існування правового порядку в економіці та відповідним чином створюють його нормативні засади. Другий напрям інфраструктури правового порядку в економіці на рівні національної правової системи – це органи, ключове функціональне навантаження яких полягає у формуванні та підтримці правового порядку в економіці.

До першої групи організаційних інститутів можна віднести органи загальної компетенції, до числа відання яких входить, у тому числі, ухвалення рішень, які мають на меті встановлення певного правового порядку в економіці. Це, передусім, парламент, уряд, голова держави та судова система. В Україні ці організаційні інститути представлені, відповідно, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Президентом України та судовою системою.

Органи спеціальної компетенції, які забезпечують реалізацію правового порядку в економіці – це, звісно, профільні міністерства та центральні органи виконавчої влади, а також їх підрозділи на містах. В Україні це: Міністерство економічного розвитку та торгівлі, Міністерство доходів і зборів, Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Національний банк України та ін. Кожен із цих організаційних інститутів безпосередньо впливає на правовий порядок в економіці за рахунок використання прямих та непрямих засобів впливу на економіку.

У цілому можна стверджувати, що на рівні національної правової системи інституційна забезпеченість правового порядку в економіці є найвищою. Насамперед це пов'язано зі специфікою національної економіки, управління якою вимагає найбільш злагоджених зусиль як з боку держави, так і з боку бізнесу і громадянського суспільства.

Між тим правовий порядок в економіці існує на всіх рівнях правової реальності. Властивий він і інтегративним правовим системам. Наприклад, Європейський Союз як інтегративна правова система виник спочатку саме як правовий порядок в економіці, як економічне утворення, покликане мінімізувати амортизаційні витрати при торгівлі між країнами Західної Європи. Але при цьому, поступово розвиваючи цей правовий порядок в економіці, набув інституційних характеристик [13, с. 66].

Звісно, коли йдеться про організаційні інститути, що утворюють інфраструктуру правового порядку в економіці на рівні Європейського Союзу, то зазвичай мається на увазі Європейська комісія, яка за Лісабонським договором є органом виконавчої влади Європейського Союзу [14]. Звісно, на Європейську комісію покладаються основні повноваження, пов'язані зі встановленням та реалізацією правового порядку в економіці, але водночас навряд правомірним є зведення інфраструктурної забезпеченості інтегративного європейського правового порядку в економіці винятково до цього органу. Не меншу роль на рівні інтегративного правопорядку відіграє також Суд Європейського Союзу, правоінтерпретаційна практика якого має безпосередній та доволі потужний вплив на правовий порядок в економіці. Зокрема, саме Суд ЄС був тим органом, який по суті визначив зміст економічних наслідків європейської інтеграції. Ці питання були розглянуті Європейським судом в 1963 році у справі *Van Gend en Loos*, коли суд вперше задекларував існування особливого європейського правопорядку. У даній справі Суд визнав обгрунтованою скаргу німецького підприємства на підвищення митних тарифів Нідерландами, вказавши, серед іншого, на те, що Договір про заснування Європейської економічної спільноти створив права та обов'язки не лише для держав, але й для кожної окремої фізичної особи-громадянина та юридичних осіб, зареєстрованих у цих державах. Через рішення Європейського суду затвердився принцип прямої дії європейського права [15, с. 182]. У своєму фундаментальному висновку Суд вказав: «Спільнота становить собою новий правопорядок міжнародного права, задля якого держави обмежили свої суверенні права... Незалежно від законодавства держав-членів, право спільноти, таким чином, не тільки накладає обов'язки на осіб, але й призначене для наділення їх правами... ці права існують не лише там, де вони прямо надані договором, але й в силу обов'язків, які договір явно покладає на осіб, а також на держави-члени та інститути спільноти» [16].

Як зазначає щодо цього О.В. Плотніков, інституції Європейського Союзу усі так чи інакше зацікавлені у створенні специфічного правового порядку в економіці на основі європейського простору, адже це дозволить використовувати комунітарний метод як специфічний метод правового регулювання у праві ЄС у повному обсязі [17, с. 80].

Тут варто підкреслити, що сама специфіка комунітарного методу сама по собі націлена на економічні проблеми розвитку Європейського Союзу як успішного економічного проекту. Насправді практика консультацій та переговорів з усіх питань, які стосуються правового порядку в економіці є практикою, що дозволяє кожному національному правовому порядку в економіці відповідним чином адаптуватися до нових ринкових умов.

Інфраструктурна забезпеченість характерна також і для правового порядку в економіці на рівні міжнародно-правової системи. Між тим, тут спостерігається ціла низка

відмінностей. Якщо для національного та інтегративного правового порядку в економіці характерними є відносна цілісність економічного середовища, консолідація ринків тощо, то для міжнародно-правових економічних інституцій пріоритетними є питання підтримання балансу в світовій економічній політиці. Іншими словами, такі утворення як ЕКОСОП, Світовий банк, Міжнародний валютний фонд тощо мають обмежені можливості щодо підтримки національного і, тим паче, інтегративного правового порядку в економіці. Причина цьому доволі проста й виражається у тому, що ці організаційні інститути існують, передусім, як інструменти міжнародної економічної політики, а тому вони вкрай нечасто застосовуються за межами міжнародно-правової системи [18].

Цьому можна пересвідчитися, якщо подивитися на перелік функцій, виконуваних організаційними інститутами міжнародного правового порядку в економіці. Так, ЕКОСОП проводить щорічно дві сесії тривалістю в один місяць: у Нью-Йорку і в Женеві. Як один із шести головних органів ООН Економічна і Соціальна Рада має такі функції і повноваження економічного характеру: обговорює міжнародні економічні й соціальні проблеми глобального і міжгалузевого характеру і розробляє рекомендації щодо політики з цих проблем для країн-членів і для системи ООН; проводить дослідження, складає доповіді, розробляє рекомендації з міжнародних проблем в економічній і соціальній сферах Генеральній Асамблеї, членам Організації та зацікавленим спеціалізованим установам [19, с. 312].

В економічній літературі, особливо періодичній та популярній, часто не проводять чіткої межі між Світовим банком, з одного боку, і Міжнародним валютним фондом, з іншого, оскільки є ціла низка зовнішніх подібностей цих організацій. Насправді Світовий банк і Міжнародний валютний фонд – це юридично самостійні міжнародні фінансово-кредитні установи з відмінними функціями, хоча вони й виникли практично водночас.

Так, Міжнародний валютний фонд головним чином здійснює контроль за функціонуванням міжнародної валютної системи, валютною політикою і валютними курсами країн – членів МВФ, за дотриманням ними певного кодексу поведінки в міжнародних валютних відносинах, включаючи надання допомоги тим чи іншим країнам у вигляді короткострокових кредитів у разі виникнення труднощів, пов'язаних зі станом платіжного балансу [20, с. 385].

Головним завданням Світового банку є сприяння сталому економічному зростанню, яке веде до скорочення бідності в країнах, що розвиваються, шляхом надання допомоги у зростанні виробництва через довгострокове фінансування проектів і програм розвитку [21, с. 510]. При цьому якщо Міжнародний валютний фонд може надавати позики будь-якій із країн – членів МВФ, яка відчуває нестачу іноземної валюти для покриття короткочасних фінансових зобов'язань кредиторам в інших країнах, то Світовий банк надає такі позики переважно бідним країнам.

Таким чином, можна перекоонатися у тому, що головна відмінність інфраструктури міжнародного правового порядку в економіці полягає в тому, що вона виконує не регулятивну чи управлінську функції, а винятково функцію стабілізації макроекономічної ситуації.

На відміну від цього, інфраструктурна забезпеченість глобального правового порядку в економіці як правило передбачає пряме та безпосереднє втручання в національні правопорядки окремих держав. Йдеться, передусім, про ті правові порядки, які встановлюються в рамках СОТ/ГАТТ. Хоча на сьогодні продовжує домінувати думка, що правова система СОТ тяжіє до міжнародного права, усе частіше з'являються публікації, які вказують на те, що СОТ – це особливий, специфічний економічний правопорядок, який формується на основі автономної системи нормативів і ін-

ститутів [22]. По суті, можна погодитися з тим, що СОТ на сьогодні постає як та правова система, яка фактично повністю, на усю 100% присвячена підтриманню та забезпеченню правового порядку в економіці (це підтверджується і тим, що в структуру СОТ входить декілька десятків комітетів та робочих груп, які якраз постають як інфраструктура правового порядку в економіці).

Таким чином, можна перекоонатися у тому, що правовий порядок в економіці – це самостійний вимір правового порядку, його актуальна та невід’ємна грань, яка пронизує усі рівні існування права. При цьому структурні особливості правового порядку в економіці дозволяють стверджувати, що це важливий напрям диференціації правового порядку, який виявляється в усіх типах та рівнях правових систем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Крижанівський А. Ф. Правовий порядок в Україні : Витоки, концептуальні засади, інфраструктура : монографія / А. Ф. Крижанівський ; ОНЮА. – Одеса : Фенікс, 2009. – 504 с.
2. Манько Д. Г. Юридична техніка й технології : нав.-метод. посіб. / Д. Г. Манько. – Херсон : Олді-плюс, 2013. – 204 с.
3. Малько А. В. Стимулы и ограничения в праве : теоретико-информационный аспект / А. В. Малько ; под ред. Н. И. Матузова. – Саратов : Изд-во Саратовского ун-та, 1994. – 182 с.
4. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підруч. / О. Ф. Скакун. – 3-є вид. – К. : Алерта ; ЦУЛ, 2011. – 524 с.
5. Крестовська Н. М. Теорія держави і права. Елементарний курс : навч. посіб. / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвеева. – Х. : Одиссей, 2007. – 432 с.
6. Струнков С. К. Процессуально-правовые средства : проблемы теории и практики : автореф. дисс. на соиск. учен. степ. канд. юрид. наук спец. : 12.00.01 «теория и история права и государства ; история правовых учений» / С. К. Струнков. – Саратов, 2003. – 22 с.
7. Хайек Ф. А. Право, законодательство и свобода : Современное понимание либеральных принципов справедливости и политики / Фридрих Август фон Хайек ; пер. с англ. Б. Пинскера и А. Кустарева ; под ред. А. Куряева. – М. : ИРИСЭН, 2006. – 644 с.
8. Оборотов Ю. Н. Теория государства и права (прагматический курс) : экзаменац. справ. / Ю. Н. Оборотов. – О. : Юрид. л-ра, 2006. – 186 с.
9. Крыжановская А. Институциональная теория в исследовании правового порядка / Алена Крыжановская // Закон и жизнь. – 2014. – № 3/2. – С. 119-122.
10. Арабаджи Н. Б. Правовий порядок як цінність: загальнотеоретичне дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук спец. : 12.00.01 «теорія та історія держави і права ; історія політичних і правових учень» / Н. Б. Арабаджи. – О., 2013. – 19 с.
11. Самаруха В. И. О степени участи государства в рыночной экономике / В. И. Самаруха, Т. Г. Краснова // Известия Иркутской государственной экономической академии. – 2010. – № 1 (69). – С. 48-51.
12. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. : Ірпінь : Перун, 2005. – 1728 с.
13. Гнатовський М. М. Європейський правовий простір. Концепція та сучасні проблеми / Микола Гнатовський ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка ; Інститут міжнародних відносин. – К. : Промінь, 2005. – 252 с.
14. Пістракевич О. Політична та управлінська сутність Європейської комісії / О. Пістракевич // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2013. – Вип. 3. – С. 43-51.
15. Craig P. Law: Text, Cases and Materials / P. Craig, G. De Burca. – 3rd ed. – Oxford : Oxford University Press, 2003. – 728 p.
16. Case 26/62, (NV Algemene Transporten Expeditie Onderneming van Gend en Loos v Nederlandse Administratie der Belastingen), Judgement of 5th February 1963. Section B. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61962J0026:EN:NOT>
17. Плотніков О. В. Відокремлення європейського права від міжнародного права в практиці Суду Європейського Союзу / О. В. Плотніков // Європейські студії і право. – 2013. – № 1. – С. 72-81.
18. Далевська Н. М. Теоретико-методологічні засади розвитку сучасної міжнародної політичної економії / Н. М. Далевська // Європейський вектор економічного розвитку. – 2013. – № 2. – С. 91-99.
19. Лукашук И. И. Международное право: Особенная часть : учеб. для студ. юрид. ф-тов и вузов / И. И. Лукашук. – Изд. 3-е, перераб. и доп. – М. : Волтерс Клувер, 2005. – 517 с.
20. Лабунська А. В. Правовідносини Міжнародного валютного фонду з Організацією Об'єднаних Націй / А. В. Лабунська // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 3. – С. 382-386.
21. Якубовська Н. О. Світовий банк : від реконструкції до розвитку / Н. О. Якубовська // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць. – О. : Юрид. л-ра, 2012. – Вип. 63. – С. 508-513.
22. Дюмулен И. И. Всемирная торговая организация. Экономика, политика, право : моногр. / И. И. Дюмулен. – М. : БАВТ, 2012. – 360 с.